

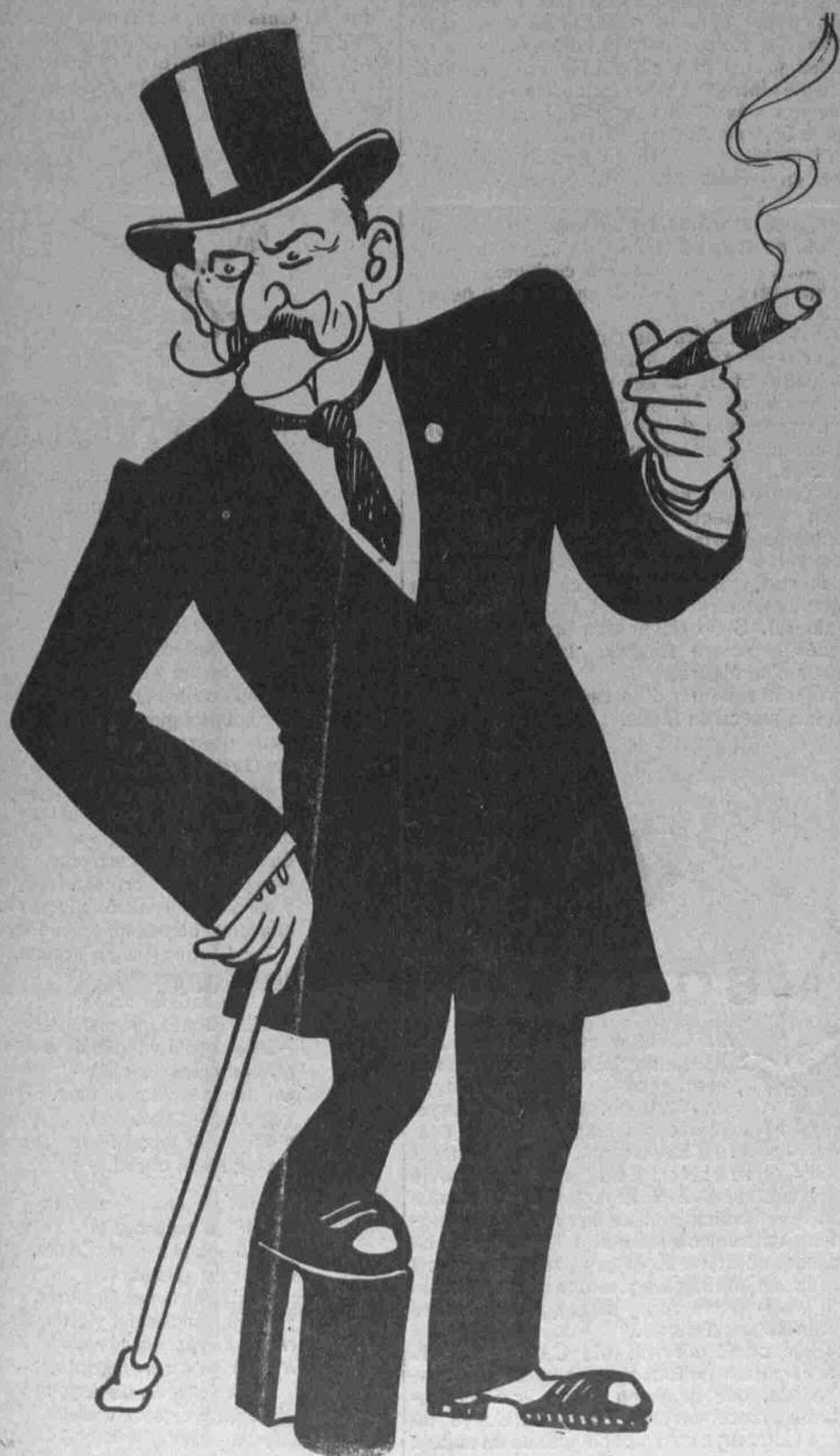
ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA
CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'60

En «Romansones» y la Mancomunitat

AHIR:—Deixeu que jo posi el peu,
un dia, a la Presidencia...

Avui:—... i ja veurà, Catalunya,
quina patada li espera!

L'abundancia del cor...

NOSALTRES Y ELLS

No, no, companys d'ideal y de conciencia; ja no es possible tolerar en silenci les injúries de totes les dretes, que tenen el cinisme de recabar pera elles el monopoli de l'honoradesa y de la bondat! Elles, que tenen en l'història, en l'història que desconeixen o desfiguren, una tan lluida ascendència d'atropells governamentals y violències cruentes! No hi ha espectacle més innoble que aquest de planyer la mort d'un home honorat, elevat crits de mori y excitacions a linxaments. Nosaltres tindriem dret a pensar que allà en lo profund de certes consciències dretistes, la nova del darrer crim va causar una estranya y morbosa satisfacció, ja que tant l'aprofiten pera llurs odis y venjances; pera certes manifestacions de dol, que semblen manifestacions de victòria.

El que això escriu té, a manca d'altres mèrits, aquest: el de que sempre, sempre, ha condemnat el vessament de sang, la crueltat; però la de dalt y la de baix, y encara ab més motiu la de dalt que la de baix, perquè's governants representen una selecció social, encarnen la justícia humana, y es natural exigirlos la qualitat de justs y de bons.

¿Es que aquets senyors de les dretes voldrien que'l crim d'un boig, qui no te dret a ampararse ab cap doctrina, retombés sobre la llibertat dels ciutadans capassos de tenirla? Aleshores hauriem de classificar els criminals públics entre els dignes fautors de reacció, y atribuir an els partits enemics de la llibertat la nota de còmplies ab que farisàicament ens volen infamar. Aleshores el llibertidisme seria la més facil de les accions; y els reaccionaris tindrien la feina segura: no'ls caldria més que impacientarse un poc, en l'immoral esperança del criminal que'ls oferís pretext...

El gest miserable d'un assessor no pot alterar res en els fets de l'història, en l'apreciació de les normes jurídiques, en el criteri de les doctrines polítiques, en el judici dels governants caiguts. Lo que era, això es. Lo que es, això serà. Dignament, nosaltres, els samaritans, els conseqüents en la nostra generosa oposició a tota innecesària violència, recullim avui el cadavre causat per l'estúpida violència, y pietosament el reverenciem. — ¡Ells, els faritzeus, prompts sempre a la demanda de les violències contra nosaltres, alsen en pès el noble cos caigut, y ens fuetegen ab el cadavre!

Doncs, bé: nosaltres no inventarem, perquè no som innobles, la llegenda de complots sacristanesos ni de conjures jesuítiques contra l'home que ahir ab tanta rencúnia bescantàreu; però, ben seriósament, us direm, senyors de les dretes, que teniu la culpa originària de l'ambient de violència en que vivim; us direm que, en l'història d'Espanya, sols de les dretes han partit sempre les cruentes persecucions, els castigs desmesurats, la petició d'horrendes represalles. Y proclamarem, una vegada més, ab tota la nostra ànima, que sols la llibertat (com a França, com a Anglaterra, com a Nord-Amèrica, com a Italia) pot acabar ab l'ambient venjatiu y sanguinós que'ns asfixia.

Per llarg temps, malhauradament, hi haurà el cas isolat dels Pardiñas, més antics que'l món, y productes de l'animalitat humana. Però, ¿es que pot dirse racionalment que són privatis d'Espanya? ¿Es que tots els monarques del món, un o altre dia, no han estat exposats a

tals agressions? Y ¿es que l'atentat contra Victor Manuel III, ben recent, es traduït en llei d'excepció, ni en retrocessos de la política nacional? ¿Es que l'atentat contra Roosevelt (que es d'ahir mateix) ha somogut una opinió reaccionària, ni ha conseguit tant sols donar la victòria electoral a les dretes?

Però, com a inducció de totes aqueixes inequívokes manifestacions dretistes, cal treure'n una veritat cada dia més evident: la nostra societat se divideix en castes: a una banda, la dels acomodats y els servils, y a l'altra banda, la dels treballadors, ajudats per la veritable selecció de les intel·ligències. Y lo més trist es notar que la generació pròxima dels acomodats, la que s'educa avui en els centres universitaris, sent en l'interior l'impuls boirós d'aqueixa distinció de rassa, d'aquest pseud-aristocratism.

Ara'm dirigeixo especialment a les minories nomenades intel·lectuals. Elles be sabran quin es el paper que toca, en totes les evolucions històriques, a les aristocracies del pensament: sustreure's a l'esperit de llur casta y sentir la causa de les castes pera redimir; apelar sempre a les causes de l'ideal, contra les causes de l'interès.

La societat espanyola d'avui se classifica, com deia, en aquelles dues agrupacions: y aixís com ells, els adversaris, treuen de cada fet públic un argument de persecució contra l'adversari y de major privilegi en favor propi, nosaltres, en tota la relació d'efectes a causes, hi veiem un motiu de més sincera y progressiva aplicació de la llibertat, això es, del benefici solidari de tots els ciutadans y de tots els ideals. Doncs, bé: imagineu qual serà l'inversió de conceptes en que vivim, que avui voldrien aparcar el nom de patriotisme, els que intenten limitar a ells y a llurs interessades doctrines, la plenitud del goig de ciutadania; els qui voldrien tenir als peus de llur taula d'Epulons, encadenada com un gos domestic, la divina Llibertat...

Però, ¿es que ja no ho recordeu? Vosaltres, liberals qui no goseu ja clamar la llibertat, pujàreu al poder, valguentvos de la protesta universal contra els homes d'Octubre; y ara us presenteu solidaritzats ab ells, y proclameu que aleshores ells tenien raó... Vosaltres els conjurareu a deixar el poder, ont no podien romandre ni una hora més, y ara declareu santa llur obra.

¡Ah no! Deixeu el pas lliure a la reacció, no com a natural hereva vostra, sino com a llegítima propietat del poder que injustament reivindicàreu. Declareu fracassat el vostre gest de 1909, y feu penitència pública dels vostres pecats d'aleshores, y espoleu del vostre bras la taca del nostre, aleshores estretament enllassat ab ell. Que nosaltres recullim ab goig l'honra d'esser els únics en la fidelitat a l'ànima europea, y alsarem més purs els nostres estandarts, perquè serem més solitaris. Gallardia per gallardia, els conservadors y nosaltres. Ja no necessitem ningú més.

GABRIEL ALOMAR

Altres cop contra Catalunya

A ho varem insinuar, després de la mort d'en Canalejas, Catalunya, més que ningú, tocaria les conseqüències de l'atentat imbecil d'en Pardiñas. Som ben desgraciats nosaltres, els catalans. Apenes ens surt un amic, apenes un home públic, convensut de nostra vitalitat y de nostra bona fè, s'inclina a donar satisfacció a les justes aspiracions del nostre poble, la mort el pren.

Després de la perduda d'en Salmeron, en Canalejas ha sigut una altra perduda irremediable pera el bé de Catalunya.

Les mancomunitats que, malgrat les suspicacies d'alguns, representaven un reconeixement implícit de nostra personalitat, estan agonitzant a mans d'en Romanones. Es en và que aquest polític demani un credit de temps pera abordar la qüestió en el Senat y procuri donar-nos esperances. No'l creiem pas sincer. L'alegria, les paraules de satisfacció dels adversa-

ris del projecte, ens indiquen clarament que les mancomunitats no s'aprobaran.

El respecte a la memoria d'en Canalejas, que molts reputaven com una forsa que imposaria a l'actual President del Consell el manteniment de la paraula donada a Catalunya pel primer, no ha servit de res. Ja ho sabiem. En política, no hi ha respectes que hi valguin. Era pueril aqueixa esperança.

Mes, en fi, davant de nostra desgracia, ens aconsola haver vist com en Junoy y en Roig y Bergadà parlaren, en el Senat, en nom de Catalunya. Aqueixos dos homes, separats per un credo polític, s'han alsat a l'hora, cívica i coratjosos, demanant al que's diu continuador del partit dinàstic lliberal el compliment de la paraula d'un mort. L'esperit català, el sentiment patriòtic s'ha imposat una vegada més per damunt de tot, esborrant idees y sentiments particularistes. Som, encara, els homes de Solidaritat Catalana. En Junoy ha estat valent. Ab la seva ruda franquesa, ab aquella sinceritat, que sols se troba quan l'ànima y el cor s'interessan fortament en defensa d'un ideal, s'ha encarat ab el Govern, fent-li a saber que no'ns deixàvem enganyar, que no'ns acontentàvem ab paraules vagues ni ab promeses llunyanes, que exigim que, ab la mateixa cla-

retat del nostre demanar, se'ns ratifiqués una promesa. Y ha fet més, encara: ha declarat que ell sol, com a únic campió d'una voluntat popular, sabia oposar-se als plans del Govern, entorpidint, si convingués, la marxa d'altres assumptes vitals, fins que a l'hora's discutís el de les mancomunitats, que també ho es de vital, pera nosaltres.

En Junoy ha merescut el bé de Catalunya, en aqueixa ocasió. Ho reconeixen tots els diaris que estimen nostra patria. D'aqueix aplaudiment unaním n'ha participat també el senyor Roig y Bergadà, y fora indigne injusticia que'ls dos noms no anessin junts, al parlar d'aquest gest heroic.

Ignorem lo que succeirà; però ens reconforta el pensar que, en l'adversitat, han sorgit dos bons catalans, abans que tot, y que, si arriba el cas, a Catalunya sabrem oblidar rancúnies de partit, pera sumarnos a una protesta unaním.

Si, encara pot intentar-se una altra Solidaritat, y tantes com ho demani l'interès de nostra terra. Això es una consoladora esperança.

X. X.

Massa avall

ENIA tota la raó aquella bona velleta romana, que demanava sovint a Déu, guardés forses anys la vida de Neró, perquè fora segurament pitjor, el que vindria al seu darrera. Tenim un motiu més pera lamentar la perduda del desventurat Canalejas, al veure, en la presidència del Consell, a l'antipàtic Romanones.

Al marquès de Pinofiel li ha faltat temps pera alistar-se en les files d'en Maura; aquest salt funamblesc no ha posat, certament, en perill l'equilibri de la balansa política, per l'insignificància del saltador, però el marquès era secretari polític del senyor Canalejas, y les raons que ha donat pera no restar ni un minut a les ordres d'en Romanones, són dignes d'esser recollides, perquè pinten d'una manera admirable, les baixes intrigues y les traïdories repugnants a que es capàs d'entregar-se un home, quan el cega la boja ambició d'arribar.

Preparem-nos a veure tot Espanya convertida en un immens cacicat. L'ambició comte digué, ab la major impudícia, que'l poder s'havia de volguer pera afavorir als amics, y avui que l'ocupa, no voldrà despreciar l'ocasió de posar en pràctica aquesta màxima caquista que li va pujar del cor als llavis, en una hora de sinceritat.

De com complirà els compromisos contrets pel partit liberal, ja n'ha donat exemple, pegant una puntada de peu al projecte de Mancomunitats; de com practicarà les seves teories de protecció a outrance als amics, aviat tindrem ocasió de comprobarho en una pila de districtes.

Al veure que, en el partit que a Espanya pretén representar l'esperit democràtic, es possible que'l primer lloc l'ocupi un Romanones qualsevol, sentim tentacions de renegar, no de la Llibertat, que no hi te cap culpa, sino de tot lo que en aquest desventurat país va disfressat de lliberal. Si no tinguéssim por de que se'ns enfadés el nostre Alomar, clamariem per la tornada d'en Maura.

Preferim reventar d'un esclat d'ira, a que'ns mati una mueca de fàstic.

JEPH DE JESPU

LA BOFETADA

A feta del comte de Romanones, llensant a l'aigua, hipòcritament, el projecte de Mancomunitat, es una forta bofetada a Catalunya. Mai cap demanda al poder central havia reunit tants elements catalans al seu favor. Mai Catalunya s'havia manifestat tant unaním. El mateix Lerroux, que per la seva tradició política havia d'esser, naturalment, un enemic encarnissat del projecte, ha proclamat obertament el seu parer de que cal concedir a Catalunya aquesta primera reforma que'l nostre poble vol, y en la qual té posades esperances nobilíssimes.

Es, doncs, Catalunya, tota Catalunya, tots els seus partits polítics y totes les seves classes socials, que demanen l'aprovació del projecte de Mancomunitats. Y es a Catalunya entera, a Catalunya com a poble unit en un mateix

sentiment, a qui'l comte de Romanones nega la satisfacció dels seus legítims desitjos. Es forta la bofetada. Y els catalans han de sentir-ne per forsa la coïssor en les galtes, l'agravi en l'ànima.

No s'hi ha pensat gaire el nou president del Consell, en posarse enfront del poble de Catalunya. Ha obrat ab culpable lleugeresa, ab notoria inconsciència. A nosaltres ens sembla evident que tota la psicologia de l'acte del comte de Romanones se redueix an aquesta reflexió: «Ni Catalunya ni el catalanisme són temibles; y no haventlos de temer, puc donar satisfacció als meus sentiments y als dels polítics madrilenys, fonament hostils a fer, a les aspiracions catalanes, la més lleu concessió.» En poques paraules: a Madrid no'ns tenen por y's pensen que poden bofetarnos impunement.

Y es que, en la política madrilenya, els principis de llibertat, els compromisos d'honor, la realització dels ideals y la voluntat del poble no representen res, no pesen res. Si en un moment determinat fan una concessió de justícia, la fan pera evitar un perill, pera eludir un conflicte. Quan cedeixen, ho fan per por, y no pas per convenciment. Així s'explica que al perdre la por siguin capassos de les més greus injustícies y dels més abominables atropells.

«¿Catalunya? ¿El catalanisme? ¿La forsa dels catalans?», se pregunten a Madrid. Y neciament se contesten ells mateixos: «Bah! Tot això son invencions de gent desocupada o de fabricants, que fan política de cara a l'Aranzuel. No hi ha Catalunya, ni catalanisme, ni forsa catalana». Creguts d'això, no vacilen en reptar a la nostra terra, en afrontar-la, en mofarse de ella cínica.

En la balansa del comte de Romanones, Catalunya, ab tots els seus partits, ab totes les seves corporacions oficials y particulars, no ha arribat a pesar la dècima del que hi pesa en Montero Rios. La dimissió ab que aquest amenaçava, té a Madrid més importància y fa més por al govern, que la protesta de Catalunya.

Ara toca a Catalunya, doncs, demostrar virilment, que es més forta del que a Madrid se pensen, que no se la bofeteja impunement, que no juga ningú ab els seus sentiments més íntims. Per dignitat d'homes, han d'aixecarse tots els catalans; per dignitat de poble, ha d'aixecarse tot Catalunya, emprenent una campanya enèrgica y formidable, contra'l govern y contra els polítics que posen el veto a la primera satisfacció que anava a donarse a la terra catalana.

FULMEN

OBRA PATRIÓTICA

El comte de Romanones fa poc—diuen—s'associà ab un antic empresari de toros, pera aixecar, a la propia villa y corte, un'altra Universitat dedicada a la més típica y espanyola de les arts.

Professors y catedràtics del nou centre projectat, per honra y gloria d'Espanya, es de creure que ho serán els Gallos, els Conejitos, y altres menes de bestiar, els quals, avui, són els únics que posseeixen el grau de Doctor, en la carrera més profitosa y brillant, y els que honren més a la patria, que aitals hèroes ha engendrat.

També suposem que'l comte, desde l'enlairat sitial que tant satisfet ocupa, treballarà més que mai—sense que'n valguin de menos els afers presidencials—per que la seva gran obra, vagi seguint endavant, y dintre poc pugui ferse l'inauguració oficial.

Tota persona que tingui dos dits d'imparcialitat, per xò sol, al senyor Comte, convensut aplaudirà.

¡Aixís és com se fa patria, y cultura, y ciencia, y art! ¡Aixís es com els dominis d'Espanya's van aixamplant!...

¡Y que's morin de vergonya els enginyers industrials!

VERDUM

BATALLADES

muerto al hoyo....

Ab motiu de la designació del comte de Romanones, l'endemà de la mort d'en Canalejas, totes les cares de prunes varen tornar-se cares de pomes, entre les sangoneres del Estat.

De per totes les oficines, vinguen telegrams de felicitació tan *sentiis* y tan *sincers* com els de pesam enviats el dia abans.

Y tot per què? Perquè havia pujat en Romanones. Un home que pot ésser tan *conde* com vulguin, però que no ho arribarà a ésser mai tant com el poble espanyol.

Que es el veritable, perquè es el que paga.

Hi ha subjectes que obren ben il·lògicament, tant mateix.

Aquí teniu la societat dels sastres, «La Confiansa», que acaba de protestar públicament dels atemptats criminals dels anarquistes.

Això, que'm perdonin els sastrinyolis, crec que es anar contra'ls seus propis interessos.

Perquè...

Que fan els assessins, al capdevall, sinó foradar americanes y ermilles, y donar feina al gremi de l'agulla y l'estisora?

La «Lliga-cama de senyores d'Acció Catòlica», ha comensat el funcionament de les seves tasques en el palau del senyor Bisbe.

Aquest home no's dona un moment de repòs. Després de l'estiueig, les dames catòliques.

Ja sab lo que's fa, per això.

El millor modo de passar calentó l'hivern, ja ho saben els gats, es estarse ben aprop de les dones.

Els canalejistes de Canprosa varen celebrar, diumenge passat, en el «Romea», un miting de protesta contra l'atemptat de la Puerta del Sol.

Perdonemlos la tonteria?

Perdonada.

Haver d'anar a perdre un dematí al carrer de l'Hospital pera protestar d'un crim!

Qualsevol pensaria que'ls que'ns varem quedar a casa hi estem conformes...

Està en la consciència de tots els polítics turants, que'l Govern dels *continuadors* de l'obra canalejista, no durarà pas gaire. Potser ni a Santa Lluia, que es la patrona dels cegos.

Ben mirat, després que sigui tombat en Romanones ¿què?

«¿A qui pondrán en el candelero?»—pregunta un diari madrileny—«¿A Prieto?»

Per nosaltres, que *aprieten* tant com vulguin; que, com més *aprieten*, més aviat se cansarà el poble dels *aprietos* y potser compondrà que ha arribat l'hora de queixarse.

L'incident ha ocorregut, fa pocs dies, a l'iglesia de Sant Pere, de Nàpols.

Un sagristà estava encenent els ciris de la capella del Rosari quan, de prompte, les flames varen fer presa del mantell de la Verge, y... ¡Verge, Verge, altar y capella!

Resultat: la capella socarrimada y un grapat de ferits, entre'ls feligresos que s'atropellaren a les portes cridant «¡foc!»

Vet aquí un fet que demostra que, avui dia, la majoria dels devots creuen més en els bombers que en els miracles.

UNA ACUSACIÓ INÍQUA

La justicia, principi unic

EUSAQUÍ, ab el cas de l'assassinat d'en Canalejas, una nova revelació de l'esperit de la premsa reaccionaria. Poques vegades, com ara, s'haurà, en canvi, demostrat l'alt nivell

de la premsa dita vulgarment avensada. No'ns ha fet l'efecte del tornaveu d'una pleb sense educació cívica ni sentiments humanitaris a lo Marat, sinó de l'eco d'un poble esperitual y digne: una protesta unaním ha condemnat, com

se mereixia, l'acció d'aquell boig funest, anomenat Pardini. En cap dels periodics republicans y socialistes, que diàriament arriben a les nostres mans, hi hem vist, en els comentaris sobre la trista mort d'en Canalejas, una sola paraula, darrera de la qual s'hi traslluis un fregament de mans o un esclai de satisfacció.

Y es que'ls republicans y els socialistes han fet justicia. Pot ser no hi hà en l'història un magnicidi tan injust, com aquet de que ha sigut víctima en Canalejas. Y així ho ha reconegut la premsa republicana, sense excepció, malgrat haver combatut la seva obra de governant, per creure que la seva gestió no responia, ni remotament, a lo que'l país se creia ab el dret d'esperar d'un home com ell, d'antecedents brillantíssims pera la Llibertat y la Democràcia.

En mitg de tot, en Canalejas fou lo que se'n diu un home bò. En son esperit hi predominava la passió per damunt de tot sistema reflexiu. Molt encertadament, l'Eugeni d'Ors ha dit, en un glosari definint an en Canalejas després de l'atemptat, que en la seva ànima hi floria sempre la característica del poeta. Aitals condicions hauriem fet que'ns hagués punxat, com una ferida, en lo més profund dels nostres sentiments, si un sol periodic republicà hagués intentat dissimular la seva satisfacció per l'atemptat, buscant justificatius a l'acte criminal d'en Pardini.

L'assessí no té més justificació que l'existència d'una comunió de desesperats, els quals no podran mai col·laborar en l'obra de cap Govern, perquè són enemics de tota idea d'Estat y contraris, per lo tant, a tot sentiment collectivista y d'organització social. Tan perillós com són avui pera la Monarquia, ho seran demà pera la República, com pera tot sistema que impliqui organització, per llur individualisme, contrari, d'aital manera, del principi d'associació, que allí ont se troben dos existeix ja'l perill. Per xò, aclarint, l'última execució anarquista no ha sigut precisament contra en Canalejas sinó contra la personificació del principi d'Estat en una de les seves més elevades gerarquies.

Contràriament a lo que molts creuen, l'anarquia no es l'esquerra del socialisme, sinó la seva antítesis. Els àcrates són, avui per avui, la nova forma del misticisme, a l'inversa del misticisme cristià y primitiu. Y «el misticisme»—ha escrit M. François Picavet en la *Revue Philosophique*—no's considerarà d'aquí en endavant més que com una enfermetat y una bogeria». Heus aquí perquè, apart l'aspecte humanitari de la protesta, raons elementals de bon sentit polític y fins per propi instint de conservació, la premsa republicana y socialista ha execrat ab la mateixa energia que la premsa monàrquica y reaccionaria, l'atemptat contra en Canalejas.

¿Com ha procedit, en canvi, l'altra premsa? Ja ho heu vist: desde'l primer a l'últim dels periodics reaccionaris s'han aprofitat de la sang encara calenta de l'il·lustre víctima pera ferne argument de persecució contra republicans y socialistes, llevant a damunt nostre una acusació infueta, y fent passar per l'legítimes, equívokes interpretacions d'unes memorables paraules d'en Pau Iglesias. Així li paguen—han vingut a dir—la seva tolerància, al protegirlos en nom de la llei y la Constitució, en les propagandes pro-Ferrer, quan se sab que en Pardini ni era republicà, ni figurava en les llistes de afiliació de la «Casa del Poble».

No s'han donat compte de que avui, les coses estan ja tan aclarides, que l'involucrar el nom d'en Ferrer, es una acusació contra republicans y socialistes, es un erro y una inhabilitat. Precisament en el miting ferrerista de Madrid, varen rehabilitarse del pecat d'omissió, si per cas pogues dirse que en l'omissió hi hagués pecat. Potser era veritat que s'havia puntualisat poc, respecte d'en Ferrer; però també es possible que no s'hagués fet, perquè tothom creia convèntus als demés. No obstant, les paraules serenes y justes d'en Melquiades Alvarez, no deixen d'ésser saludables; ara ja no's podrà dir que en Ferrer sigui, per republicans y socialistes, l'idol sagrat, perquè en realitat, en Ferrer no es més que un símbol de l'Espanya de les crudels repressions injustificades. Europa l'ha alsat enfront de l'Espanya d'en Maura, com una bandera, no per ell, que no fou mai un gran pensador, y que, com a pedagog, el seu sistema era tan detestable com el de les escoles congregacionistes, sino perquè'l seu nom resumeix tot un sistema d'iniquitats y representa el moment culminant d'una tragedia secular.

¿Què te d'importar tot el passat y tota l'història, potser abominable, d'en Ferrer, mentres existeixi el convenciment de que la sentència va ésser injusta? Això deixa sense armes contra els republicans, a la premsa reaccionaria, perquè la Conjunció, al fer aquestes declaracions per boca dels més eminents dels seus homes, ha fet, per sobre de tot, justicia a seques. No hi hà, doncs, perquè insinuar que'ls organitzadors del mitin en prò de la revisió del procés Ferrer, siguin en lo més mínim, responsables de l'assassinat d'en Canalejas. ¿Es que creu, potser, aquesta premsa, que en Canalejas no era també en el fons de la seva ànima, un ferrerista convèntus, en sentit circumstancial de aquesta paraula, y oblida que'l va portar al Po-

!Bona excusa!

—¡Vaja, no diguin..., que jo he fet tots els possibles pera apagar el foc, d'aquets ditxosos Balkans!

der lo mateix que an en Moret y li va mantenir, l'opinió europea, ferrerista *enragé*.

De tots aquets fets se desprèn, com a conclusió, que'ls republicans y socialistes són els únics que han fet justicia, y els únics que han fet, honradament, les seves campanyes: excren el crim y defensen les causes quan són justes y responen a un alt sentiment d'equitat com en el cas Ferrer, dignificant així els seus principis y donantlosi autoritat pera poguerlos convertir demà, en normes de govern, sanes y pacificadores, a quina conducta de noblesa y de llealtat respon, la premsa reaccionaria, ab excitacions a l'odi y a la guerra. Mai, com ara, podem aplicarlos aquella frase tan popular de don Antoni Maura, *nosotros somos nosotros*.

JOSEP VILALTA

ESPURNES

—Vina, salerosa Espanya, vina ab mí, que aniràs be,—canta el viu d'en Romanones d'un gran finestral al peu.

Y l'Espanya li contesta:—No't molestis, no vindré, que'l qui va ab un coix, recordaho, al any, es tan coix com ell.

Grandíols miting. ¿Sobre què?

Sobre la guerra balkànica. Un a un, els oradors han caldejat l'ampla sala. La guerra's té d'acabar!... No es possible veure ab calma com per un tres y no res s'exterminen dugues rasses.

En això estan tots d'acort, però ¿com han d'arreglar-se per comunicà al poder la resolució votada?

Uns volen que's fassi així, aixàs volen ferho els altres, aquet creu millor el seu plan, aquell no l'hi troba massa... Les veus van pujant de to, una mà encén una galta, un puny desbarata un nas, y, així la senyal donada, dos mil ciutadans ardits, pacifistes entusiastes, al crit de ¡visca la pau! surten al carrer pegantse.

—Segimon!...

—Digues, Eugeni.

—Responme ab sinceritat; la solució de la crisi ¿es cert que no t'ha agradat?

—Abans, treume tu d'un dubte.

¿Per què, vacant el poder, no has corregut a ocupar-lo?

—Perquè no me l'han ofert!...

—Llavors, la meua resposta ja no cal: demnos les mans.

—¿Vols dir que...

—En aquest assumpte estem, tu y jo, tants a tants.

Un senyor molt il·lustrat parla ab la seva criada.

—Manela, això's posa lleig.

—¿Què?

—La qüestió musulmana.

Per lo que avui he llegit temo que a no tardar gaire veurem com desapareix la mitja lluna.

—¡Bé, gracies!

Veiam, digui, doncs; ¿ab què picarem la pilota, ara?

Mort el pobre Canalejas, tot han sigut planys y dols, però cap dels qui ell feu homes ha renunciat al turró.

Es allò: ¡Veste'n, Anton, que'l que queda ja's compon!

Dels amics que a totes hores giraven al seu entorn, ja'n queden pocs que no formin en l'estol del successor.

No hi hà més, ¡Veste'n, Anton, que'l que queda ja's compon!

Quan sigui l'aniversari d'aquet drama esgarriós, hauran passat tantes coses, que ab raó dirà tothom:—Està vist... ¡Veste'n, Anton, que'l que queda ja's compon!

C. GUMA

¿Qui no'l feia quedar be?

Il·lustríssim Benet Múrua, bisbe de Burgos, entregà l'ànima a Déu a darrers del mes passat. Segons les cròniques sagristanesques, era en Benet un prelat virtuós, sacerdot de ia mena

dels que no'n corren. La seva mort causà un dol immens entre'ls nombrosos fidels ab que l'Iglesia catòlica compta a la vella ciutat castellana. El veíat de Burgos, que adorava en el seu pastor a un home exemplar, sentí la pèrdua com cosa seva. També a nosaltres, que professem als honrats veïns de Burgos una simpatia de les més fortes, ens ha arribat a l'ànima la mort del seu bisbe. Ab tot, y cal que hi pensin els fidels de Burgos, creiem que es aquet de la mort, un d'aquells casos en els quals, sobre no poders'hi fer res, seria un sacrilegi plorar y desesperarse. El Senyor, que no s'equivoca, que no pot ni deu equivocar-se, ha cregut, en sa infinita sabiduria, cridar al seu costat al benaventurat Benet Múrua... Que per sempre el tingui en la seva santa gloria.

A Burgos hi solen ocórrer poques coses. Rarament registra la crònica burgalesa un aconeximent, que, fòra del record historic ab que l'evocació del seu nom desperta, escampi, fòra del terme, el nom de la ciutat. S'anomena Burgos, y pensa tot seguit el qui escolta, ab la ciutat de cases severes, ab els carrers silenciosos, d'una pessa, com la voluntat que'ls creà. De Burgos, lo que més fama té, lo que més aviat acudeix a la memoria, es la catedral. En ella, com monarca en son reialme, oficiava en

Benet Múrua, el sabi asceta y prelat eminèntissim que acaba tot just de morir.

Deiem que a Burgos hi passen poques coses. La monòtona vida provinciana pesa damunt la capital de Burgos, més encara que la corrua d'anys que componen la seva existència. Pera no passarhi res, resulta, y tot, que'ls bisbes hi envelleixen. Les parets centenaries del claustre de la catedral, inciten al repòs. Tot en el suntuós edifici, convida a la calma y la beatitut. No morintse els bisbes, dit està que no hi ha ocasió d'enterrarlos. Per això, ara que en Benet ha deixat la pell en plè exercici del carrer, han volgut les ovelles de Burgos despedir-lo ab tota solemnitat, com calia a la gerarquia del difunt, y com l'importància de la diòcessis demanava que la cosa's fes.

L'enterrament d'en Benet Múrua, segons hem après en els diaris, ha sigut una festa suntuosa, en la que hi ha pres part la població en pes. Devassall de llum, gent pels carrers, un seguit tan enorme com concient, el cens, músiques, clero, un aixam de fotografs, etc. Ni un sol dels detalls, propis de les grans diades, mancà en la cerimònia de l'enterrament, que ha deixat en el cor dels burgalesos, un record inesborrable.

Refets de la dolorosa impressió, produïda per la desgràcia, han volgut els veïns de Burgos conèixer la darrera voluntat del seu pare espiritual. Un tan piadós sacerdot, com ho era el pare Benet, per força tenia que ordenar quelcom extraordinari, digne de l'admiració que sapigué captarse en vida y del nom preclar que al morir deixà. El testament del bisbe... ¡Oh, el testament del senyor bisbe!... Ja veureu quan se desclogui...

El testament del senyor bisbe ha sigut obert, per fi. Se consignen, en ell, mil pessetes pera esser aplicades a misses... pera l'ànima del difunt.

Els de Burgos, ho veuen y no ho creuen. —¿Còm pot esser?—se pregunten astorats. —¿Es possible que l'ànima austera del senyor bisbe, com la d'un pecador vulgar tingui necessitat de misses?

En el dubte, en la cruel incertitut, pensen si no sigué en Benet Múrua tot lo virtuós y exemplar que l'havien suposat sempre.

—¿Temia fer estació en el purgatori?—murmuren, confosos, els fidels.

Y no'ls manca raó pera pensar aixís, donada la contradictòria conducta observada a darrera hora per l'il·lustríssim pare Benet.

Al qual pare, res li hauria costat suprimir del testament la clàusula que ha encès el dubte en el cor del seu remat. No ensenyava, com ara, l'orella, lo que'l feia quedar millor.

Y s'estalviava les mil peles.

BANYETA

Pesses de set

ONA pensada, la que ha tingut l'il·lustre director de *La Correspondencia de España*.

En vista de que les monedes de dos centims se perden, són de mal' manejar pel seu poc tamany y el portarles a la butxaca fa pobre, el senyor Romeo ha demanat al Congrés que's retirin les actuals miserioses pessetes de dos centims y, en son lloc, se'n acunyn unes de set.

—De set, precisament?—diran vostès.—De set, si senyors; ni un més ni mitg menos.

Es clar que'l número set—com objectaran alguns—no té res de decimal, però té molt de convencional y, sobretot, de practic.

Set y set fan catorze—diu el diputat sargassà, autor del projecte—y, en això, no creiem que hi hagi ningú que'l contradigui.

Ab això, y unes quantes matemàtiques tan clares com aquesta, demostra el senyor Romeo

que, ab les actuals pessetes de cinc y deu centims, y ab les noves de set, podran ferse la mar de combinacions enginyoses y pagarse factures desde'l valor d'un centim fins a tres cents milions o més, sempre en quantitats exactes.

Les ventatges que, en tots els ordres, ha de reportar l'acunyació d'aquesta panaceítica moneda ideada pel senyor Romeo són prou manifestes pera que'ns entretinguem en ferles ressaltar.

No més cal dir que, a hores d'ara, aquesta màgica moneda ja l'estem esperant tots ab les butxaques obertes.

Vinguen, doncs, com més aviat millor, les noves pessetes de set centims, les quals, en justa recompensa al seu autor, es quasi segur que seran conegudes ab el nom de *Romeos*.

¡Romeos!...

Després, un diputat que's digués *Julietta* podria inventar unes altres pessetes y...

¡Qui més felissos que nosaltres, agermanant el vil metall, la prosa, ab l'amor ideal y la poesia!...

P. LL.

NA gran notícia que, segurament, ens agrairan nostres llegidors. La copiem tal com la publicà *Las Noticias*.

«Ha sido adquirido por los señores de Delgado (don Manuel), que marcharon días pasados a Sevilla, un magnífico automóvil marca F. N., que les será entregado en breve».

Després de la tristesa produïda per la mort d'en Canalejas, aqueixa nova'ns reconcilia ab la vida.

Un jove de 16 anys va esser mossegat per una rata, en un establiment de sastreria de la plassa de Rius y Taulet. En el dispensari de Gràcia, ont fou curat de primera intenció, varen declarar la ferida de pronostic reservat. Naturalment, aneu a saber quina mena de rata

seria aquella. Podia haver eixit d'una biblioteca (una rata sabia) y Déu nos en lliuri, d'una mossegada d'erudit.

Davant la bilis

—A l'aprofitar ab goig,
tant verí y tanta saliva,
fareu creure que, del fet,
n'heu sentit una alegria...

Segons *El Debate*, en Lerroux pensa retirar-se de la política. Es massa aviat, encara. La política es una mina que no està pas agotada y n'hi ha encara pera temps pera agotar-se. Ademes, l'ambició de l'ex-emperador es un altre filó que no té fi.

Diu que en la solemne sessió d'obertura del Congrés de Música Sagrada, hi assistiran dos cardenals, quatre arquebisbes y set bisbes. Alsa, alsa, quin tip de besar anells que's faran les senyores barcelonines, y quin tip de rebre benediccions y quin tip de riure.

Diuen que ha tingut molt exit això del cens cavallar! L'inscripció ha sigut tan grossa, comparada ab altres anys, que ella sola's considera la confirmació oficial de lo molt que, cada dia, augmenten els animals.

Com que avui es de moda, això dels mitings, y a tothom dona el codig drets iguals, l'altre dia, a Madrid, mitinejaren els metges, homes graves y formals. No sabem què van dir, però ¡planyeulos! ¡Planyeulos, als malalts!

A la presó de dones diu que falta aigua. Que s'esperin que ragi la que ara's pacta, y en tindran per omplirse'n fins la butxaca. El mal es que no pugui assegurar-se si això serà aquest sigle o serà l'altre.

¡Bonica comedia han estat representant, aquets dies, els liberals de l'olla!

El dimars de la setmana passada, dia de l'atentat, tot éren singlots y llàgrimes.

El dimecres, dia del nou ministeri, tot éren satisfaccions y rialletes.

Ben mirat, per això... ¿Què es lo que separa el riure del plorar? El nas.

El novel·lista il·lustre y antic republicà Blasco Ibáñez, procedent d'Amèrica y de pas pera París, s'ha deturat unes hores a Barcelona.

Nota incidental: Va venir embarcat en el trasatlàntic «Infanta Isabel».

—¡Vaia uns republicans!—dirà en Soriano, com si el sentíssim.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUILLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C^a

L'edat no hi vol dir res

—¿Devia esser bastant més jove que vostè?...
—¡Ui, ja ho crec!... ¡Y vès qui li havia de dir, que jo aniria al seu enterrol!

EN PREPARACIÓ

Valdrà, com sempre, 2 ralets